

H. VAN DER LINDE, huisarts
Hoge Hilleweg 51
4328 RA Burgh-Haamstede

PER POST EN PER E-MAIL

Burgh-Haamstede, 17 november 2011

Pels Rijcken & Drooglever Fortuijn,
de heer mr. S.M. Kingma, advocaat
Postbus 11756
2502 AT Den Haag

Geachte heer Kingma,

Uw e-mail van 11 november 2011 ontving ik in goede orde. U verzond die e-mail van twaalf pagina's op vrijdagmiddag 11 november om 16.34 uur met de boodschap dat u uiterlijk maandag 14 november mijn reactie wenste te hebben. Een dergelijk onredelijk verlangen in het kader van een bodemprocedure draagt wederom bij aan mijn perceptie van intimidatie, die u in uw brief ontkent.

Alvorens inhoudelijk te reageren op uw e-mail een tweetal kanttekeningen bij uw samenvatting van mijn standpunten en hoe die samenvatting omgaat met de woorden "persoonlijk" en "profijtelijk". De samenvatting zelf laat ik graag voor uw rekening.

Op pagina 2, derde alinea, stelt u: "uitlatingen met de *strekking* dat prof. Coutinho en het RIVM, kort gezegd, *persoonlijke* en zakelijke relaties met en belangen bij de vaccinindustrie hebben". U heeft het over "strekking". Dat is een interpretatie en wel een interpretatie die niet is gebaseerd op de feiten. Het woord "persoonlijk" is op geen enkel moment door mij gebruikt. In het EO-programma gebruikte de heer Tijs van den Brink dat woord en ik heb dat onmiddellijk omgebogen naar zakelijke belangen. Ik verwijs u naar de uitgeschreven tekst van de gedane uitlatingen. In de vierde alinea van pagina 2 gaat u uit van dezelfde premisse: "en dat hij (Coutinho) en het RIVM *persoonlijke* en grote zakelijke belangen hebben bij de griep".

Dan over het woord "profijtelijk" dat u noemt in de vierde alinea op pagina 2. Ik gebruikte dat woord in het kader van zakelijke belangen. Citaat uit het EO-programma na 17 minuten en 20 seconden: "Nee, maar goed nu als RIVM heeft hij (Coutinho) zakelijk grote belangen bij de griep en ook voor zijn toekomst is de profijtelijke relatie met de industrie voor hem belangrijk". De profijtelijke relatie werd derhalve geplaatst in het kader van zakelijke belangen die het RIVM in de persoon van Coutinho heeft bij de griep en betreft dus geen persoonlijk profijt. In uw citaat laat u de essentiële context van zakelijke belangen weg, waardoor de uitlating de suggestie krijgt van persoonlijk gewin. Welke die zakelijke belangen zijn, komt straks aan de orde.

Tegen de manier waarop in uw brief door het rangschikken, weglaten en toevoegen van woorden wordt toegewerkt naar de depreciërende kwalificatie "persoonlijk gewin" maak ik ernstig bezwaar.

Concluderend valt met voorgaande feitelijke constatering de bodem uit uw samenvattende beschuldiging: (citaat) "Met deze uitlatingen hebt u feitelijk de integriteit van prof. Coutinho en het RIVM ter discussie gesteld" (einde citaat).

Ten slotte nog een kanttekening bij de vierde alinea op pagina 2. Mijn brief van 6 november 2011 zou, volgens uw bewering, genuanceerder van toon zijn dan de uitlatingen die ik eerder in de media heb gedaan. De tekst maakt niet duidelijk wat u daarmee bedoelt: genuanceerder van inhoud of gematigder van toon, of beide? In ieder geval suggereert u dat ik in mijn brief van 6 november iets anders zeg dan in dagblad Trouw en in het gewraakte radio- en televisieprogramma. Dat is niet het geval. Wel minder fragmentarisch en minder incompleet, want het maakt een groot verschil of je in alle rust zaken kunt opschrijven of dat je tijdens een interview telkens wordt onderbroken en geen zin kunt afmaken.

Die voortdurende onderbrekingen waren overigens ook debet aan de niet helemaal gelukkig gekozen formulering dat “*al zijn onderzoek door de farmaceutische industrie werd gefinancierd*”. In het verleden waren er natuurlijk ook universitaire gelden beschikbaar en gelden van andere instanties en fondsen. Voor de gerezen kwestie maakt dat geen verschil. In het verleden werd een klein deel van het onderzoek gefinancierd door farmaceutische bedrijven, zoals u zelf stelt. De heer Coutinho heeft thans als deeltijdhoogleraar echter wel degelijk een substantiële samenwerking met farmaceutische bedrijven met vanzelfsprekend bijbehorende financiering, waarover straks meer.

Tot zover mijn commentaar op enkele punten uit uw brief. In dit stadium van rechtstreekse briefwisseling tussen de ene partij en de advocaat van de andere partij zal ik niet puntsgewijs ingaan op veel irrelevante en sterk uitvergroete en uitgesponnen punten in uw brief.

Maar hoe nu verder?

Mede om nader tot elkaar te komen, vraag ik uw aandacht voor enkele aspecten die in mijn optiek het beoordelingskader zullen vormen van deze kwestie. Daarmee wordt de zaak naar mijn mening in een ander perspectief geplaatst.

Het eerste aspect betreft het fenomeen belangenverstrengeling en de connotatie die belangenverstrengeling in de medisch-wetenschappelijke wereld heeft.

In 1987 publiceerde Alexander Rinnooy Kan samen met ander prominenten de brochure “Naar een ondernemende universiteit”. Het geschrift moedigde universiteiten aan om de markt op te gaan en zo een derde geldstroom te genereren. De overheid ondersteunde het idee en de brochure heeft grote invloed gehad op onze universiteiten. Tegen de achtergrond van een zich terugtrekkende overheid kozen veel hoogleraren voor een relatie met de industrie. In andere landen deden zich soortgelijke ontwikkelingen voor. Vooral vooraanstaande en dynamische onderzoekers kregen bindingen met de industrie in de vorm van steun en samenwerking bij onderzoek.

Het hebben van bindingen met de industrie wordt in universitair verband geenszins negatief gelabeld. Het wordt gezien als een geslaagde missie om een derde geldstroom te genereren en een erkenning van zodanige bekwaamheden dat anderen er geld in willen steken. Conflicterende belangen leiden echter wereldwijd ook tot uitwassen, bijvoorbeeld in de vorm van promotie van dure patentgeneesmiddelen die geen eerste keus zijn en verdraaiing en manipulatie van onderzoeksresultaten. In reactie daarop is de “best practice” ontstaan dat bij publicaties en onderwijs aangegeven moet worden welke mogelijk conflicterende bindingen men heeft. Die worden aangeduid met het woord “belangenverstrengeling” en worden afgedrukt bij het artikel. Het tekstfragment hieronder komt van de website van het Nederlands Tijdschrift van Geneeskunde en bevat de volgende instructies voor het indienen van een manuscript:

Belangenverstrengeling

Het NTvG gebruikt het standaardformulier van de International Committee of Medical Journal Editors voor het vermelden van mogelijke financiële en andere belangen van auteurs. U kunt het formulier [hier](#) downloaden of op de site van de ICMJE.

De corresponderend auteur moet van elke medeauteur een formulier indienen als 'companion file' als laatste stapje bij het uploaden van het manuscript. De redactie gaat er van uit dat elke auteur zelf het formulier naar waarheid heeft ingevuld.

Bij iedere publicatie staan de belangen van de auteur vermeld onder het kopje “belangenverstrengeling” dat als zodanig een ingeburgerde term is. Dat leidt niet tot afwijzing van het manuscript vanwege een perceptie van onaanvaardbare beïnvloeding. Het hebben van belangenverstrengelingen heeft in de medisch-wetenschappelijke wereld geen negatieve connotatie, zoals in sommige andere sectoren van de maatschappij. Het is ook een blijk van succes. Het bestaan van belangenverstrengelingen is op dit moment een “fact of life”. Hoogleraren laten zich voorstaan op hun aldus verworven fondsen. Ik zeg dat ook vanuit een achtergrond van meer dan 20 jaar bestuurslid van twee grote Rotterdamse universiteitsfondsen.

Belangenverstrengeling kan ook vergezeld gaan van persoonlijke financiële belangen. Daarmee kan bijvoorbeeld worden voorkomen dat hoogleraren de overstap maken naar een meer lucratieve werkomgeving. Een voorbeeld is de heer Osterhaus die uit de doeken heeft gedaan dat hij een overeenkomst heeft met de Erasmus Universiteit Rotterdam waarbij beide partijen delen in potentiële revenuen. Het onderzoek en de hoogleraar blijven daarmee behouden voor de universiteit.

Dergelijke belangenverstrengelingen met een persoonlijke financiële betrokkenheid zijn in de huidige universitaire constellatie aanvaard en vervullen een functie. De consequentie ervan is wel dat de hoogleraar in kwestie belanghebbende is geworden en dat het niet langer aanvaardbaar is om mee te praten over medische zorgverlening, waarvan de financiële aspecten raken aan zijn belangenverstrengeling. Zomin als een vaccinproducent kan meepraten in de Gezondheidsraad over vaccinatie-adviezen aan de overheid, kon de heer Osterhaus dat doen. Het valt de toenmalige voorzitter van de Gezondheidsraad te verwijten dat hij dat heeft laten gebeuren.

Ik ga er zonder meer van uit dat de heer Coutinho geen persoonlijke financiële motieven heeft bij zijn belangenverstrengelingen en ik heb dat dan ook nooit gesuggereerd, laat staan gezegd. De algemene vraag moet vervolgens worden gesteld of mensen met belangenverstrengelingen kunnen meepraten over medische zorgverlening waarvan de financiële aspecten kunnen interfereren met hun belangenverstrengeling. Algemeen wordt als voorwaarde daarvoor gesteld dat transparantie moet worden betracht over die belangenverstrengelingen. Iedereen weet dan uit welke hoek de wind waait. Meepraten met belangenverstrengelingen wordt dus maatschappelijk geaccepteerd onder de voorwaarde dat duidelijkheid bestaat over belangenverstrengelingen. Mede om die reden moet er vrijelijk gecommuniceerd en benoemd kunnen worden dat bepaalde belangenverstrengelingen bestaan zonder de vrees van dagvaardingen wegens onrechtmatige daad.

Ik begrijp uit uw brief dat het enkele feit dat ik als mijn mening heb gegeven dat de heer Coutinho belangenverstrengelingen heeft, voor u en uw cliënten aanleiding is om de rechtmatigheid daarvan te willen laten toetsen door de rechter. Dat impliceert de perceptie van een onrechtmatige daad. Die opvatting lijkt mij geen stand te kunnen houden gezien het feit dat er geen negatief imago kleeft aan belangenverstrengeling in de medisch-wetenschappelijke wereld.

Die opvatting van onrechtmatige daad is niet verenigbaar met het gemak waarmee auteurs hun belangenverstremgelingen opgeven bij inlevering van een manuscript. Van scribenten zou niet gevraagd kunnen worden om zelf hun belangenverstremgelingen op te geven, indien het hebben van belangenverstremgelingen zo verwerpelijk en beschadigend is dat het benoemen door een ander een onrechtmatige daad is.

Het staat als gezegd eenieder in de medisch-wetenschappelijke wereld dan ook vrij om als zijn of haar mening te kennen te geven dat iemand conflicterende belangen heeft. Het staat anderen vervolgens vrij om dat te geloven of niet. Zelfs als de meningsuiting dat de heer Coutinho belangenverstremgelingen heeft, onjuist zou zijn, is die meningsuiting nog niet onrechtmatig. Het maatschappelijk belang van een zich in alle vrijheid kunnen uitspreken over het bestaan van conflicterende belangen, prevaleert naar mijn oordeel.

Met de vrijheid van meningsuiting op dit punt is een groot maatschappelijk belang gediend. Indien het tot een dagvaarding zou komen, zal ik de rechtbank verzoeken dit standpunt te mogen onderbouwen aan de hand van een DVD met daarop een rede "Mollen en Marketing", die ik hield voor het jaarlijkse congres van het Nederlands Huisartsen Genootschap. Daarin toon ik met reclame-video's van hoogleraren aan hoezeer de gezondheidszorg geschaad kan worden als belangenverstremgeling wordt misbruikt en niet wordt geopenbaard door anderen.

Alvorens toe te komen aan de vraag of de heer Coutinho wel of geen belangenverstremgelingen heeft, wil ik u graag attent maken op het volgende.

In uw brief van 11 november en in eerdere stukken van het RIVM wordt gesteld dat het salaris van de heer Coutinho eerst werd betaald uit begrotingen van onderzoeksprojecten en later door het RIVM en de universiteit. Die beweringen worden gedaan om tegen te spreken dat de heer Coutinho belangenverstremgelingen heeft. Veel hoogleraren met een volledig salaris hebben echter bindingen met het bedrijfsleven, zodat wie het salaris betaalt in deze niet relevant is. Het op deze wijze tegenspreken van het bestaan van belangenverstremgelingen kan daarom geen stand houden.

Dan kom ik toe aan de vraag of de heer Coutinho belangenverstremgelingen heeft.

Die vraag moet bevestigend worden beantwoord en die belangenverstremgelingen zijn drieërlei:

Belangenverstremgeling als deeltijdhoogleraar

De heer Coutinho geeft als deeltijdhoogleraar leiding en neemt deel aan samenwerkingsverbanden waaraan ook de twee grootste farmaceutische bedrijven van Nederland Glaxo-SmithKline en MSD deelnemen. Dat is onmiskenbaar een belangenverstremgeling die in al zijn artikelen vermeld zou moeten worden.

Ik citeer uit Trouw van 2 november 2011 die de feiten naar mijn mening juist weergaf. Het artikel is bovendien in overeenstemming met hetgeen u schrijft in uw brief van 11 november, in de bijlage onder punt 1.12. Citaat uit Trouw:

De directeur van het Centrum voor Infectieziekten kreeg eerder dit jaar een dubbele benoeming als hoogleraar voor Utrecht Life Sciences', een samenwerkingsverband tussen de Universiteit Utrecht, publieke instanties en het bedrijfsleven. Farmaceutisch bedrijf Glaxo-SmithKline, leverancier van vaccins, zoals Gardasil tegen baarmoederhalskanker, is één van de partners van dit project. Coutinho werd gelijktijdig benoemd tot hoogleraar aan de faculteiten geneeskunde en diergeneeskunde van de Universiteit van Utrecht. Coutinho gaat zich volgens de universiteit richten op de epidemiologie en de preventie van infectieziekten op het grensvlak tussen mens en dier. Daar concentreert zijn werk zich op het Castellum-project van de universiteit, dat gericht is op het ontwikkelen van vaccins voor dieren. Bij dit miljoenenproject wordt nauw samengewerkt met farmaceutisch bedrijf MSD Animal Health.

U bevestigt in punt 1.12 dat in die projecten wordt samengewerkt met onderzoekers uit het bedrijfsleven. Ik constateer daarbij dat u in punt 1.12 de rol van de heer Coutinho in het Castellum-project probeert te marginaliseren door te schrijven: "Coutinho is in dit verband betrokken geweest bij de beginfase van het Castellum-project". In werkelijkheid concentreert het werk van de heer Coutinho zich op de faculteit diergeneeskunde op het Castellum-project, waarin nauw wordt samengewerkt met MSD.

Gezien de in het vooruitzicht gestelde dagvaarding, is de vraag nu opportuun of ook Trouw een dagvaarding tegemoet kan zien van de heer Coutinho en het RIVM wegens onrechtmatig handelen vanwege hun vaststelling van belangenverstremgeling.

Concluderend heeft de heer Coutinho hier een belangenverstremgeling zonder persoonlijke financiële belangen voor zover mij bekend. Als gezegd is dat in Nederland een gebruikelijk en veel voorkomend fenomeen, dat nauwelijks beperkingen oplegt mits transparantie wordt betracht. Maatschappelijk is deze belangenverstremgeling aanvaardbaar. De nu volgende belangenverstremgeling is dat niet naar mijn overtuiging.

Belangenverstremgeling als directeur Infectiebestrijding RIVM

Als belangrijkste gezondheidsautoriteit op het gebied van infectiebestrijding van een adviserend en uitvoerend Rijksinstituut heeft de heer Coutinho in mijn visie een als overheidsfunctionaris onacceptabele belangenverstremgeling in de vorm van zijn samenwerking als deeltijdhoogleraar met Glaxo-SmithKline en MSD.

Een redactioneel commentaar in de Volkskrant besteedde er aandacht aan op 7 november 2011. Naar aanleiding van de relaties van de heer Coutinho met farmaceutische bedrijven in Utrecht stelt het commentaar dat het zuiverder zou zijn als gezondheidsautoriteiten geen banden met het bedrijfsleven zouden hebben:

"Voor wetenschappers die onderzoek naar vaccins doen, zoals Osterhaus, bestaat derhalve geen alternatief voor samenwerking met het bedrijfsleven, Voor Coutinho ligt het iets anders. Hij werd onlangs hoogleraar in Utrecht, voor een "publiek-privaat" project waaraan ook farmaceutische bedrijven deelnemen. Maar als directeur van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne is hij ook een gezondheidsautoriteit die een leidende rol speelt bij de bestrijding van infectieziekten. Coutinho's salaris wordt door de universiteit betaald, en er zijn geen aanwijzingen dat hij zich als RIVM-directeur laat leiden door banden met de industrie. Toch zou het zuiverder zijn als gezondheidsautoriteiten helemaal geen banden met het bedrijfsleven hebben."

Ook hier is de vraag opportuun of de Volkskrant een dagvaarding van de heer Coutinho en het RIVM tegemoet kan zien wegens het vaststellen van belangenverstremgeling.

Ter wille van de duidelijkheid de kanttekening dat het vervullen van deeltijdhoogleraarshipen door gezagsdragers van de overheid naar mijn mening niet anders dan aanmoediging verdient. In mijn hoedanigheid van lid van commissies van toezicht op bijzondere leerstoelen heb ik ervaren dat het een verrijking is voor onze universiteiten. De samenwerkingsverbanden die de heer Coutinho heeft met commerciële instellingen gaan in zijn hoedanigheid van belangrijke gezondheidsautoriteit van de overheid echter één brug te ver naar mijn mening.

Zakelijke belangenverstremgeling

Dit punt zou hiermee afgesloten kunnen worden, maar ook zal ik aandacht schenken aan de zakelijke belangen die het RIVM in de persoon van de heer Coutinho heeft bij griepvaccinatie. Ook in die sfeer heeft hij een belangenconflict en moet er gesproken worden van een belangenverstremgeling die inherent is aan het karakter van het RIVM als leverancier van producten en diensten.

Het RIVM is een bedrijfsmatige organisatie met een begroting en een exploitatierekening zonder, zoals u schrijft, winst oogmerken. Het sluitend maken van de exploitatierekening is het afgelopen decennium een zware opgave gebleken voor het RIVM.

De uitvoering van de massale griepcampagne van 3,5 miljoen mensen is toevertrouwd aan het RIVM en draagt bij aan zijn exploitatierekening. De overhead van het RIVM wordt op die manier mede gedragen door de jaarlijkse grote griepprojecten. In die zin heeft het RIVM zakelijk belang bij de jaarlijkse griepcampagnes, hetgeen zou kunnen gaan meespelen bij de meningsvorming, waarmee niet is gezegd dat dat gebeurt. Het bestaan van feitelijke belangenverstremming moet gescheiden worden van daadwerkelijke gevolgen daarvan. Ook tal van andere opdrachten van het Ministerie van Volksgezondheid, zoals de implementatie van de omstreden HPV-vaccinaties, dragen bij aan de exploitatierekening en vormen een zakelijk belang voor het RIVM.

Achtergronden

Het attenderen op een belangenverstremming heeft nu geleid tot een persbericht met een publieke aankondiging van een rechtszaak. Het mag hoogst ongebruikelijk en opmerkelijk worden genoemd dat een grote, publiek gefinancierde, organisatie als het RIVM zich tot een rechter wendt om op kosten van de belastingbetaler ten strijde te trekken tegen een solitaire burger vanwege een volstrekt legitieme uitlating die haar niet zint.

Een dergelijke disproportionele reactie moet wel haast andere drijfveren kennen.

Mijn kritisch volgen van de Gezondheidsraad en de heren Coutinho en Osterhaus lijken mij daar eerder debet aan. Bijgaand stuur ik u ter kennisname twee van mijn artikelen daarover in De Telegraaf. Ook een radiodiscussie met Sybolt Noorda, voorzitter van de Vereniging Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (VSNU) en Huub Schellekens, hoogleraar Medisch Biotechnologie aan de Universiteit Utrecht is daarbij relevant.

(<http://weblogs.vpro.nl/argos/?s=hans+van+der+linde>)

Samenvatting

- De heer Coutinho heeft samenwerkingsverbanden die in de medisch-wetenschappelijke wereld worden aangeduid als belangenverstremmingen.
- Sinds de intrede van de ondernemende universiteit is de term belangenverstremming daarbij een gangbare aanduiding zonder depreciërende lading.
- Auteurs van medisch-wetenschappelijke artikelen vermelden vrijelijk hun belangenverstremmingen onder hun artikelen.
- Niet is beweerd dat de heer Coutinho persoonlijk financieel gewin heeft bij zijn belangenverstremmingen.
- De belangenverstremmingen/belangenconflicten van de heer Coutinho zijn drieërlei:
  - als deeltijdhoogleraar heeft hij maatschappelijk aanvaardbare samenwerkingsverbanden met farmaceutische bedrijven;
  - als gezondheidsautoriteit vormt zijn deeltijdhoogleraarschap een onaanvaardbare belangenverstremming;
  - als directeur Centrum Infectiebestrijding heeft hij belangenconflicten in de sfeer van de exploitatie van het RIVM en het daarmee gepaarde belang dat het RIVM heeft bij vaccinaties. Deze belangenverstremming is inherent aan het RIVM als leverancier van producten en diensten.
- Het attenderen op en openbaar maken van belangenverstremmingen valt onder de vrijheid van meningsuiting en kan niet worden aangemerkt als een onrechtmatige daad. Die vrijheid berust in dit geval enerzijds op het niet-depreciërende karakter van belangenverstremming en anderzijds op het grote maatschappelijk belang van de mogelijkheid om de aandacht te vestigen op belangenverstremmingen.

- Zelfs indien de heer Coutinho wel persoonlijk financieel gewin zou hebben bij zijn belangenverstrengelingen zou dat maatschappelijk aanvaardbaar kunnen zijn indien daarover transparantie wordt betracht en hij zich zou onthouden van een inbreng in discussies over medische zorgverlening, waarvan de financiële aspecten raken aan zijn belangenverstrengelingen. Ook het attenderen op belangenverstrengelingen met persoonlijk financieel gewin valt daarom onder de vrijheid van meningsuiting.

Follow-up

Eenzijds ben ik bereid deze zaak met een gemeenschappelijk communiqué af te sluiten. Anderzijds meen ik dat vragen en twijfels die leven onder de bevolking en onvrede bij kritische wetenschappers gediend zouden zijn bij een brede discussie waartoe een rechtszaak een goed aanknopingspunt is gezien de grote belangstelling van de pers. Uit mijn achtergrond als medisch publicist zult u weten dat deze zaken mij beroeren en graag door mij ter discussie gesteld zullen worden.

Een rechtszaak zal echter veel negatieve publiciteit met zich mee brengen. Los van de influenzavaccinaties zal dat de algemene vaccinatiebereidheid van de bevolking vrijwel zeker aantasten. Dat betekent dat kinderen en volwassenen het slachtoffer worden.

Het vertrouwen in het RIVM zal nog verder worden ondermijnd als de Rechtbank mij zou volgen in mijn redenering dat belangenverstrengeling een geaccepteerde consequentie is van de ondernemende universiteit, dat vrije communicatie over belangenverstrengelingen mogelijk moet zijn en dat de heer Coutinho belangenverstrengelingen heeft. Dat zou mogelijk nog grotere gevolgen hebben voor de vaccinatiebereidheid. Die verantwoordelijkheid wil ik niet nemen en daarom ben ik bereid om mee te werken aan een minnelijke oplossing.

Uw cliënten zullen het voorgaande naar ik aanneem, willen betrekken in hun overwegingen.

In dit stadium ben ik als gezegd nog bereid tot een gemeenschappelijk communiqué dat als volgt zou kunnen luiden:

Communiqué

Het RIVM heeft aangekondigd de heer H. van der Linde, huisarts, te zullen dagvaarden vanwege zijn uitlatingen in de media dat de heer prof.dr. R.A.Coutinho, directeur van het Centrum Infectiebestrijding CIb, belangenverstrengelingen heeft. Alvorens over te gaan tot die stap heeft het RIVM overleg gepleegd met de heer Van der Linde. Daarbij zijn partijen tot de volgende conclusies gekomen:

- Universiteiten zijn vanwege een terugtrekkende overheid genoodzaakt eigen onderzoeksgelden te genereren door het aangaan van samenwerkingsverbanden met het bedrijfsleven. Dit verschijnsel staat ook wel te boek als “de ondernemende universiteit”. De overheid moedigt deze relaties aan.
- Die samenwerkingsverbanden worden in de medisch-wetenschappelijke wereld aangeduid met de algemeen aanvaarde term “belangenverstrengeling”. Wetenschappelijke publicaties en voordrachten moeten ter wille van de transparantie melding maken van het bestaan van belangenverstrengelingen.
- De term “belangenverstrengeling” heeft daarbij niet de negatieve connotatie die het kan hebben in sommige andere sectoren van de maatschappij. Zij hebben in de medisch-wetenschappelijk wereld geen depreciërend karakter en worden vrijelijk vermeld.
- Het hebben van deze samenwerkingsverbanden, aldus aangeduid met het woord belangenverstrengelingen, verschaft in de universitaire wereld de reputatie dat de onderzoeker goed en belangrijk onderzoek doet, waar het bedrijfsleven bereid is voor te betalen en aan deel te nemen.

- De heer Coutinho neemt in zijn hoedanigheid van hoogleraar deel aan samenwerkingsverbanden met farmaceutische bedrijven. Daar waar de heer Van der Linde gewag heeft gemaakt van belangenverstrengelingen heeft hij vooral gedoeld op deze samenwerkingsverbanden. Met deze toelichting kan de heer Coutinho begrip opbrengen voor de gebruikte kwalificatie.
- De heer Van der Linde heeft ook gewag gemaakt van zakelijke belangen van het RIVM bij de jaarlijkse griepvaccinatiecampagne. Hij heeft dat nader als volgt toegelicht: Het RIVM is een bedrijfsmatige organisatie met een begroting en een exploitatierekening zonder winst oogmerken. De uitvoering van de massale griepcampagne van 3,5 miljoen mensen is toevertrouwd aan het RIVM en draagt bij aan zijn exploitatierekening. De overhead van het RIVM wordt op die manier mede gedragen door de jaarlijkse grote griepprojecten. In die zin heeft het RIVM zakelijk belang bij de jaarlijkse griepcampagnes zonder dat dat overigens hoeft te leiden tot een beïnvloeding van de meningsvorming.
- De heer Coutinho heeft geen persoonlijk financieel gewin bij zijn belangenverstrengelingen. Bestudering van de uitspraken van de heer Van der Linde leert dat zodanige uitlatingen ook niet zijn gedaan.

Op grond van het voorgaande heeft het RIVM na goed overleg met de heer Van der Linde besloten om af te zien van een dagvaarding.

Ten slotte noem ik de mogelijkheid van een persbericht van het RIVM, waarin wordt afgezien van een procedure uit bezorgdheid dat negatieve publiciteit de vaccinatiebereidheid zal schaden.

Graag verneem ik uw reactie.

Met vriendelijke groet,

Hans van der Linde, huisarts

Bijlagen:

De Telegraaf - 5 januari 2010 - Wie adviseert de Minister dit jaar?

De Telegraaf - 16 november 2010 - Scherpsonderzoek